

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia IX. Et audivi vocem loquentis, & dixit ad me: Fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus est mihi, & statuit me super pedes meos. Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

similitudinem vidit, quid est quod iste similitudinem gloriæ, & ille ejus gloriam vidisse describitur? Sed cum Joannes Evangelista prius miracula Redemptoris nostri narravit, atque infidelitatem Judæorum postmodum subdidit, hanc ejusdem Redemptoris nostri gloriam, quæ in mundo apparuit, Isaiam vidisse manifestat. Omne enim quod in terra mirum divinitus agitur, gloria omnipotentis Dei est, & ejus gloria in omnibus factis videtur. Isaias ergo ejus gloriam in terra vidit: Ezechiel verò gloriam in cælo, sicuti est, videre non potuit: quia aliter est gloria ejus in rebus factis, atque aliter in semetipso. Hæc ergo ejus gloria quæ in rebus est, videri potest: illa verò quæ in ipso est, videri modò nisi per similitudinem non potest. Sed hanc eandem similitudinem gloriæ quia Propheta vel sublevatus portare non potuerit, cognoscimus. Sequitur: [*Et vidi, & cecidi in faciem meam.*] Quid ergo de hoc viro fieret, si ita ut est, ejus gloriam vidisset, qui similitudinem gloriæ illius videns, sed ferre non valens, cecidit? Quia in re cum magno mærore pensare, & considerare cum lacrymis debemus, in quantam miseriam & infirmitatem cecidimus, qui & ipsum bonum ferre non possumus, ad quod videndum creati sumus. Est tamen & aliud quod de Propheta factò consideremus in nobis. Propheta enim mox ut gloriæ Domini similitudinem vidit, in faciem suam cecidit. Cujus similitudinem gloriæ quia nos per spiritum prophetiæ videre non possumus, hanc assidue cognoscere, & sollicitè contemplari in sacro eloquio, in cælestibus monitis, in præceptis spiritualibus debemus. Qui cum aliquid de Deo conspiciamus, in faciem nostram cadimus, quia ex malis erubescimus, quæ nos meminimus perpetrasse. Ibi enim cadit homo, ubi confunditur. Unde & Paulus quasi quibusdam in facie jacentibus dicebat: *Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* Ecce cælestis gratiæ dono largiente, obvolutum mysteriis libri initium in Ezechiel propheta discussimus, & dicta mystica moraliter differentes, volentem prophetiæ historiam ad terram traximus: ut quæ prius parvulorum animis mihi que similitum volabat, sed non elevabat, jam nunc ab eis legatur & cognoscatur, & volet & levet. Agamus ergo gratias Redemptori nostro, qui spiritali semper alimento nos reficit, qui panis vivus descendit de cælo, & dat vitam mundo. Qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Rom. 6. d

Joan. 6. e

HOMILIA IX.

Ezech. ii. *Et audivi vocem loquentis, & dixit ad me: Fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus est mihi, & statuit me super pedes meos. Et audivi loquentem ad me, & dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostatras, qua recesserunt à me. Patres eorum prævaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc: & filij dura facie & indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te. Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: si fortè vel ipsi audiant, & si fortè quiescant: quia domus exasperans est. Et sciens quia propheta fuerit in medio eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas eos, neque sermones eorum metuas: quoniam increduli, & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne*

timeas, & vultus eorum ne formides: quia domus exasperans est. Loqueris ergo verba mea ad eos, si fortè audiant, & quiescant: quoniam irritatores sunt. Tu autem fili hominis audi quæcumque loquor ad te, & noli esse exasperans, sicut domus exasperatrix est. Aperi os tuum, & comede quæcumque ego do tibi. Et vidi, & ecce manus missa ad me, in qua erat involutus liber: & expandit illum coram me, qui erat scriptus intus & foris: & scriptæ erant in eo lamentationes, & carmen, & va.

Initium libri in Ezechiel propheta magnis obscuritatibus clausum, & quibusdam mysteriorum nodis ligatum, in homiliis octo, Domino nostro Jesu Christo largiente, discussimus. Jam nunc planiora sunt, & minus difficilia quæ sequuntur. Charitati itaque vestræ colloquimur, eidem omnipotenti Deo referentes, quia post tot opaca silvarum, tandem læti ad campos exivimus, in quibus liberis gressibus locutionis nostræ intrepidum pedem ponamus. Ecce enim postquam Propheta similitudinem gloriæ Domini contemplatus, in faciem suam cecidit, adjungit: [*Et audivi vocem loquentis, & dixit ad me: Fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum.*] Ubi adhuc subditur: [*Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus est mihi, & statuit me super pedes meos.*] Ecce divina vox jacenti Prophete jussit ut resurgeret. Sed surgere omnino non posset, nisi in hunc omnipotentis Dei spiritum intrasset: quia ex omnipotentis Dei gratia ad bona opera conari quidem possumus, sed hæc implere non possumus, si ipse non adjuvat qui jubet. Sic Paulus cum discipulos admoneret, dicens, *Cum metu & tremore vestram ipsorum salutem operamini:* illico quis in eis hæc ipsa bona operaretur adjunxit, dicens: *Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate.* Hinc est quod ipsa Veritas discipulis dicit: *Sine me nihil potestis facere.* Sed in his considerandum, quia sic bona nostra si omnipotentis Dei dona sunt, ut in eis aliquid nostrum non sit, cur nos quasi pro meritis æternam retributionem querimus? Si autem ita nostra sunt, ut dona Dei omnipotentis non sint, cur ex eis omnipotenti Deo gratias agimus? Sed sciendum est, quia mala nostra solummodo nostra sunt; bona autem nostra, & omnipotentis Dei sunt, & nostra: quia ipse aspirando nos prævenit ut velimus, qui adjuvando subsequitur, ne inaniter velimus, sed possumus implere quæ volumus. Præveniente ergo gratia, & bona voluntate subsequente, hoc quod omnipotentis Dei donum est, fit meritum nostrum. Quod bene Paulus brevi sententia explicat, dicens: *Plus illis omnibus laboravi.* Qui ne suæ videretur virtuti tribuisse quod fecerat, adjunxit: *Non autem ego, sed gratia Dei mecum.* Quia enim cælesti dono præventus est, quasi alienum se à bono suo opere agnovit, dicens: *Non autem ego.* Sed quia præveniens gratia liberum in eo arbitrium fecerat in bonum, quo libero arbitrio eandem gratiam est subsecutus in opere, adjunxit: *Sed gratia Dei mecum.* Ac si diceret: In bono opere laboravi, non ego, sed & ego. In hoc enim quod solo Domini dono præventus sum, non ego: in eo autem quod donum voluntate subsecutus, & ego. His igitur breviter contra Pelagium & Cælestium dictis, ad exponendi ordinem redeamus. [*Fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum.*] Notandum nobis est ordo locutionis & operis, quia prius similitudo gloriæ Domini apparet ut dejiciat, postmodum alloquitur ut clevet, deinde superabundantis gratiæ spiritum mittit & levat, ac

Philip. 2. b

Ibid.

Joan. 15. a

1. Cor. 15. b

Ibid.

Dist. 50 c.
Quid est
hoc.

Psal. 39. a

Act. 9. a
Pul. in
Gen. 6. 78.

Gen. 49. c

1 Jan. 18.

ac supra pedes statuit. Nisi enim aliquid de eternitate in mente videremus, nunquam in faciem nostram penitendo caderemus. Sed jam jacentes vox Domini consolatur ut in opere surgamus, quod tamen nos facere nostra virtute non possumus. Ipsius ergo nos spiritus implet & levat, & super pedes nostros statuit: ut qui proni in penitentia pro culpa jacuimus, recti postmodum in bono opere stemus. Sed stans Propheta quid audierit, adjungit, dicens: [*Et audivi loquentem ad me, & dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostarices, que recesserunt à me.*] Sic Propheta describit sua, ut significet nostra. Nam quid est hoc, quod ei jacenti dicitur: [*Sta super pedes tuos, & loquar tecum?*] Qui enim jacenti loquebatur, cur non se nisi stanti promittit esse locuturum? Sed sciendum, quia alia sunt quae jacentes, alia quae stantes audire debeamus. Jacenti enim dicitur ut surgat: stanti autem praecipitur ut ad praedicationem proficisci debeat. Adhuc enim in infirmitatis confusione jacentibus praebere non debet auctoritas praedicationis. Sed cum jam in bono opere surgimus, cum jam recti stare coeperimus, dignum est ut ad lucrandos alios in praedicationem mitti debeamus. Stans ergo Propheta visionem spiritalem vidit, & cecidit: cadens verò, admonitionis verbum suscepit, ut surgeret: surgens autem praceptum audivit, ut praedicaret. Nam qui adhuc ex superbia vertice stamus, cum jam de aeternitatis timore aliquid sentire coeperimus, dignum est ut ad penitentiam cadamus. Et cum infirmitatem nostram subtiliter cognoscentes, humiliter jacemus, per divini verbi consolationem surgere ad fortia opera jubemur. Et cum jam in bonorum operum soliditate persistimus, necesse est ut unde nosmetipsos correximus, inde jam praedicantes & alios levemus. Jacenti ergo non praecipitur ut ad praedicationem pergat, ne infirmus quisque hoc quod verbo aedificare potest, opere destruat. Unde rectè quoque per Psalmistam dicitur: *Eduxit me de lacu miseria, & de luto facis: statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos, & inmisit in os meum canticum novum, hymnum Deo nostro.* Prius enim delicto pravitate educitur, ut ejus pedes per fidem in petra solidentur. Sed quia rectam fidem, recta sublequi debet operatio; gressus ejus directi sunt, ut post directionem gressuum, id est, post perfectionem boni operis, in ore acciperet etiam novum canticum praedicationis. Sic Saulus, dum superbus Damascum pergeret, Redemptoris voce prostratus jacuit. Et qui praedicator futurus erat, non tamen mox ut praedicaret quod viderat, audivit, sed ei jacenti dicitur: *Ingredere in civitatem, & dicitur tibi quid te oporteat facere.* Jacens ergo hoc solum audire potuit, ut surgens disceret quod audierat: surgens verò hoc didicit, ut quae cognoverat, praedicaret. Sed quaerendum nobis est, cur Ezechiel & Paulus in faciem cadunt, & de ascensore equi, id est, de eo qui in hujus mundi gloria elatus est, dicitur: *Ut cadat ascensor ejus retro?* Rursumque de persecutoribus Domini scriptum est: *Abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.* Quid est hoc, quod electi in faciem, & reprobi retrorsus cadunt, nisi quod omnis qui post se cadit, ibi proculdubio cadit, ubi non videt: qui verò ante se ceciderit, ibi cadit, ubi videt? Iniqui ergo quia in invisibilibus cadunt, post se cadere dicuntur: quia ibi corruunt, ubi quid eos tunc sequatur, modò videre non possunt. Justi verò, quia in istis visibilibus semetipsos sponte dejiciunt, ut in invisibilibus erigantur, quasi in faciem cadunt, quia timore compuncti, videntes humiliantur. Notandum verò quod dicitur: [*Mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostarices, que recesserunt à me.*] Sicut enim duobus modis à Deo receditur, ita duobus modis à Deo apostatae homines fiunt. Nam unusquisque à con-

ditore suo aut fide recedit, aut opere. Sicut ergo qui à fide recedit, apostata est; ita qui ad perversum opus, quod deseruerat, redit, ab omnipotente Deo apostata absque ulla dubitate deputabitur, etiam si fidem tenere videatur. Unum enim sine altero nil prodesse valet, quia nec fides sine operibus, nec opera adjuvant sine fide, nisi fortasse pro fide percipienda fiant: sicut Cornelius antè pro bonis operibus meruit audiri, quàm fidelis existeret. Quae ex re colligitur, quia bona opera pro fide percipienda faciunt. Nam cui ab Angelo dicitur: *Orationes tuae & elemosinae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu Dei;* & mox pro eadem ascensione praecipitur ut ad Simonem mittat, qui ei veniens praedicare debeat; constat quia hoc petiit, unde meruit exaudiri. Sequitur: [*Patres eorum pravariicati sunt patrum meum usque ad diem hanc: & filij dura facie & indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te.*] Ecce est una culpa superbia, quia [*pravariicati sunt patrum.*] Ecce altera obstinationis, quia [*usque ad diem hanc.*] Ecce in iniquitate filiorum culpae gravis impudentiae, quia [*dura facie:*] quoniam mala quae faciunt, jam non erubescunt, & nunquam vel post culpas ad penitentiam redeunt; quia [*indomabili corde sunt.*] Cum verò tanta pravitate, tantaeque obstinationis sint hi, ad quos Propheta mittitur, quis jam non videat, quia persona Prophetae à tam perveris hominibus despici valeat? Sed ecce auctoritas personae tribuitur, cum subditur: [*Et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus.*] Ac si aperte diceretur: Quia ex te despicietis, ex mea voce necesse est ut loquaris. Ne contemptus ipse qui mitteris; verba mea profrens, ostende qui misit. Sequitur: [*Si forte vel ipsi audiant, & si forte quiescant: quia domus exasperans est.*] Dum constat, quod omnipotens Deus omnia sciat, mirandum valde est cur dicitur: [*Si forte audiant, & si forte quiescant.*] Quapropter sciendum nobis est, quia ista dubitatio locutionis Dei non ex ignorantia, sed ex aliqua significatione descendit. Nam quis nesciat, quod qui fecit & videt omnia, omnia sciat? Et per semetipsam in Evangelio Veritas de Antichristi praedicatoribus dicit: *Dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Cur hoc sub dubitatione dicitur, cum quid futurum sit, à Domino praesciat? Unum verò è duobus est, quia si electi sunt, fieri non potest: si autem fieri potest, electi non sunt. Et tamen dicitur, *ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Ista ergo Domini sermonis dubitatio, ex electorum cordibus designatio tentationis fuit: quia qui electi sunt ad persistendum, per signa praedicatorum Antichristi tentabuntur ad cadendum. Per hoc ergo quod dicitur, *si fieri potest.* Hoc exprimitur, quod electi in corde tentabuntur. Nutant enim, sed non cadunt. Dicitur ergo, *si fieri potest,* quia trepidabunt: & tamen dicuntur electi: quia non cadent. Dubitatio itaque sermonis à Domino in electis exprimit trepidationem mentis. Quos & electos nominat, quia cernit quod in fide & bono opere persistunt. Unde hinc quoque dicitur: [*Si forte audiant, & si forte quiescant.*] Per hoc enim quod dicitur, [*Si forte,*] quia ex magna multitudine pauci audituri sunt, demonstratur. Per dubitationem ergo sermonum Dei quid significatur aliud, nisi paucitas auditorum? Notandum verò, quod postquam mala parentum defunctorum dixerat, mittens Prophetam ad filios dicit: [*Si forte vel ipsi audiant, & si forte quiescant.*] Quid est dicere, [*vel ipsi,*] nisi quia eorum patres qui in culpa defuncti sunt, audire noluerunt? Pensamus rogo, quae virtus sit in hoc Domini sermonis defectu, ut dicat [*Si forte vel ipsi audiant.*] Nobis hoc aperte dicitur, qui afflicti, oppressi, conclusi, omnia quae in hoc mundo habuimus bona perdidimus. Urbes erutas, everfa castra, depopu-

idem. infra
hom. 19.

Act. 10.

ibid.

Matt. 24. c

latos

S. GREGORII
TOM. I.

latos agros, suffosias Ecclesias videmus: & tamen adhuc parentes nostros ad iniquitates sequimur, ab eorum elatione quam vidimus, non mutamur. Et illi quidem inter gaudia, nos verò, quod est gravius, & inter flagella peccamus. Sed ecce omnipotens Deus iniquitates iudicans, jam priores nostros abstulit, jam ad iudicium vocavit. Nos adhuc ad poenitentiam expectat, nos ad revertendum sustinet. Et qui in illis jam iudicium exercuit, nobis suæ patientiæ longanimitatem prærogat, ne cum nostris nos prioribus perdat, dicens: *[Si forte vel ipsi audiant, & si forte quiescant: quia domus exasperans est.]* Omnis anima etiam post acceptam fidem, in perveritate sua aut permanens, aut revertens, domus exasperans vocatur: quia eum quem per fidem susceperat, repellit à se pravis moribus habitatorem Deum. Nam domus inhabitatur à domino. Si ergo domus, quare exasperans? Si verò exasperans, quare domus, quæ utique jam non habitatur? Sed domus, quia in ea Deus per fidem habitare cæperat: exasperans verò est, quia ab ea pravis moribus repulsus exiit, ut vacua remaneat, quam prius cælestis inhabitator replebat. Unde etiam sicut Veritatis voce cognovimus, nequissimus spiritus cum septem aliis rediens, domum scopis mundatam invenit, quia mentem à virtutibus alienam replet. Sequitur: *[Et sciens quia propheta fuerit in medio eorum.]* Malis scire bonos, aut ad adiutorium salutis proficere, aut ad testimoniū dānationis solet. Sciant ergo quia in medio eorum propheta fuerit, ut audita prædicatione aut adjuventur ut surgant, aut sic in iniquitatibus eorum damnentur, ut excusatione careant. Sequitur: *[Tu ergo fili hominis ne timeas eos, neque sermones eorum metuas: quoniam increduli, & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.]* Patet ad quā perverfos in prædicationem mittitur, qui ne timeat admonetur. Et quia pravi quique bona sibi loquentibus alia iniqua faciunt, & adhuc alia minantur; propter illa quæ faciunt, dicitur: *[Ne timeas eos:]* & propter hoc quod minantur, adiungitur: *[Neque sermones eorum metuas.]* Vel certè, quia reprobi & mala bonis ingerunt, & eorum semper actibus derogant, Propheta missus admonetur, ne eorum vel crudelitatem metuat, vel verba pertimescat. In hoc itaque quod dicitur: *[Ne timeas,]* Propheta datur auctoritas prædicationis. Et quia omnes qui in Deo vivimus, organa veritatis sumus, ut sæpe per alium mihi, sæpe verò aliis loquatur per me; sic nobis boni verbi inesse auctoritas debet, ut & is qui præest, dicat recta libere, & is qui subest, inferre bona humiliter non recuset. Bonum enim quod majori à minore dicitur, tunc verè bonum est, si humiliter dicatur. Nam si rectitudo sentiendi humilitatem loquendi perdidit, radicem sensus in ramo linguæ vitavit. Quod videlicet vitium jam non ex ramo, sed ex radice est; quia nisi cor intumesceret, lingua minimè superbiret. Inesse ergo ad loquendum priori humilis auctoritas, inesse autem minori libera humilitas debet. Sed sæpe in hominibus ipse loquendi ordo confunditur, sicut & longè superius diximus. Nam aliquando quis per tumorem elationis loquitur, & loqui se per auctoritatem libertatis existimat: & aliquando alius per stultum timorem tacet, & tacere se per humilitatem putat. Ille locum sui regiminis attendens, non metitur sensum tumoris: iste locum suæ subjectionis considerans, timet dicere bona quæ sentit, & ignorat quantum charitati reus efficitur tacendo. Sic verò sub auctoritate superbia, & humanus timor sub humilitate se palliat: ut sæpe nec ille valeat considerare quid Deo, nec iste quid debeat proximo. Nam ille dum eos qui sibi subiecti sunt conspiciunt, & ei cui omnes subjacent, non intendit; in elatione attollitur, & de elatione sua velut de auctoritate gloriatur. Ille verò nonnunquam dum timet ne majoris

S. Greg. Tom. I.

gratiam amittat, atque per hoc aliquid temporalis damni sustineat, recta quæ intelligit occultat; atque apud se tacitus, ipsum timorem quo constringitur, humilitatem nominat. Sed eum cui nil vult dicere, tacendo in cogitatione dijudicat: fitque ut unde se humilem existimat, inde gravius fit superbus. Discernenda ergo semper sunt libertas & superbia, humilitas & timor: ne aut timor humilitatem, aut superbia se libertatem fingat. Ezechiel itaque quia non solum populo, sed etiam senioribus loqui mittebatur, ne incautum timorem humilitatem crederet, ut timere non debeat admonetur, dum dicitur: *[Ne timeas eos.]* Ac ne fortè derogationis eorum verba pertimescat, adiungitur: *[Neque sermones eorum metuas.]* Cur autem linguas derogantium timere non debeat, etiam causa subiungitur, cum protinus subinfertur: *[Quoniam increduli & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.]* Timendi enim essent hi quibus loqui mittebatur, si in fide & opere Deo omnipotenti placuissent. Qui autem increduli & subversores sunt, in suis sermonibus derogantes, timendi non sunt: quia stultum valde est, si illis placere quærimus, quos non placere Domino scimus. Debent autem haberi in metu & reverentia iudicia iustorum, quia membra omnipotentis Dei sunt, & hoc ipsi in terra reprehendunt, quod Dominus redarguit à celo. Nam perverforum derogatio, vitæ nostræ approbatio est; quia jam ostenditur nos aliquid iustitiæ habere, si illis displicere incipimus, qui non placent Deo. Nemo etenim potest in una eademque re, omnipotenti Domino atque ejus hostibus gratus existere. Nam Deo se amicum denegat, qui ejus placet inimico. Et inimicis veritatis adversatur, qui eidem veritati in mente subjungitur. Unde sancti viri in vocis liberæ increpatione succenssi, eos ad sua odia excitare non metunt, quos Deum non diligere cognoscunt. Quod Propheta ardentè exhibens, creatori omnium quasi in munere obtulit, dicens: *[Nonne qui oderunt te Deus, oderam illos, & super inimicos tuos tabescebam? Perfesso odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi.]* Ac si apertè dicat: *[Pensa quantum te diligo, qui tuorum hostium excitare contra me inimicitias non pertimesco.]* Hinc iterum dicit: *[Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi, quoniam secutus sum iustitiam.]* Bonum valde est quod iustus tribuit, quando malè agentibus libera voce contradicit. Sed perverfi mala pro bonis retribuunt quum iusti derogant, quia contra eos iustitiæ defensionem servant. Non enim iusti humana iudicia, sed æterni iudicis examen aspiciunt, atque ideo derogantium verba contemnunt. Hinc etenim derogantibus Corinthiis Paulus dicebat: *[Mihi autem pro minimo est ut à vobis iudicer, aut ab humano die.]* Qui nec in corde suo unde se reprehendere potuisset inveniens, adiungit: *[Sed neque me ipsum iudico.]* Videns autem quia ei ad perfectionem sanctitatis nec suum iudicium sufficeret, subdidit: *[Sed non in hoc iustificatus sum.]* Cur verò nec sibi metipso de seipso credidit, causam reddidit, cum subiungit: *[Qui autem iudicat me, Dominus est.]* Ac si apertè dicat: *[Nec meo de me iudicio credendum existimo, quia ille me iudicat, cujus ego iudicium non comprehendo.]* Hinc beatus Job cum per amicorum derogantium linguas inter dolores vulnerum pareretur jacula verborum, cogitatione protinus ad conscientiam recurrit, atque ubi mentem solidam haberet, apexit dicens: *[Ecce enim in calotestis meus, & conscientia mea in excelsis.]* Qui etiam subdidit: *[Verbo si amici mei, ad Deum stillat oculus meus.]* In omne enim quod de nobis dicitur, semper taciti recurrere ad mentem debemus, interioriorem testem & iudicem quærere. Quid enim prodest si omnes laudent, cum conscientia accuset? Aut quid poterit obesse si omnes nobis derogent, & conscientia sola nos defendat: *[Beatus ergo Job inter]*

G G g

linguas derogantium inflexa mente persistens, quia in terra se impugnari falsis sermonibus vidit, in caelo testem quaerit. Hinc Isaias ait: *Popule meus, qui beatificanti te, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant.* Qui videlicet populus ne verba suae laudis attenderet, & in culpa altius periret, statim ei dicitur quem aspiciat, cujus iudicium pertimescat, cum subditur: *Stat ad iudicandum Dominus, stat ad iudicandos populos.* Ac si appetere diceretur: *Judicia humana cur sequeris, qui stare super te caelestem iudicem scis?* Hinc est quod Joannem Baptistam Veritas esse arundinem vento agitatam negat, dicens: *Quid existis videre in desertum? Arundinem vento agitatam?* Quod quia negando dixerit, non affirmando, sub iuncta verba testantur. Ait enim: *Sed quid existis videre in desertum? Hominem mollibus vestitum? Ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt.* Arundo autem vento agitata modo flatibus erigitur, modo flatibus inclinatur. Omnis autem infirmus animus, qui vel derogatione deicitur, vel laudibus exaltatur, arundo vento agitata est. Quod Joannes non erat, quia inflexibilem mentem verticem inter laudes hominum & derogationes tenebat. Sed magna inquisitione res indiget, cum recti operis viam tenemus, utrum semper despiciere derogantium verba debeamus, an certe aliquando compescere. De qua re sciendum est, quia linguas detrahentium sicut nostro studio non debemus excitare ne ipsi pereant, ita per suam malitiam excitationem debemus aequanimiter tolerare, ut nobis meritum crescat: aliquando autem etiam compescere, ne dum de nobis mala disseminant, eorum qui audire nos ad bona poterant, corda innocentium corrumpant. Hinc est enim quod Joannes obtrektoris sui linguam redarguit, dicens: *Is qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes non recipit nos: propter hoc si venero, commoneam ejus opera quae facit, verbis malignis garriciens in nos.* Hinc Paulus iterum de detrahentibus Corinthiis loquitur, dicens: *Epistola, inquit, graves sunt & fortes, praesentia autem corporis infirma, & sermo contemptibilis: hoc cogitet qui huiusmodi est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & praesentes in opere.* Hi etenim, quorum vita in exemplum imitationis est posita, debent, si possunt, detrahentium sibi verba compescere, ne eorum praedicationem non audiant qui audire poterant, & in pravis moribus remanentes, bene vivere contemnant. Sed hac in re, subtili inquisitione necesse est ut semetipsum animus investiget, ne fortasse suae laudis gloriam quaerat, & animarum lucra se quaerere nostra cogitatio simulat. Saep enim sui nominis laude animus pascitur, & quasi sub obtentu lucrorum spiritualium, cum de se bona dici cognoverit, latatur. Et saepe suae gloriae defensione contra detrahentes irascitur, & fingit sibi meret quod hoc ex eorum zelo faciat, quorum corda a bono itinere detrahentis sermo perturbat. Illi ergo debent magnopere curare, ne contra eorum opinionem detrahentium verba praevalcant, qui suam conscientiam subtiliter discutientes, se in ea inveniunt de amore privatae gloriae nihil habere. Hinc est enim quod iusti atque perfecti aliquando virtutes suas praedicant, bona quae divinitus acceperunt, narrant, non ut ipsi apud homines sua ostensione proficiant, sed ut eos quibus praedicant, exemplo suo ad vitam trahant. Unde Paulus Apostolus quoties fustibus caesus, quoties lapidatus, quoties naufragium pertulit, quanta pro veritate sustinuit, quod ad tertium caelum raptus, quod in paradisum ductus sit, Corinthiis narrat: ut dum se innotesceret qualis esset, illi eis vilescerent, quos ab eis cognoverat inique venerari. Quod perfecti cum faciunt, id est, cum virtutes proprias loquuntur, in hoc quoque omnipotentis Dei imitatores sunt, qui laudes suas hominibus

A loquitur, ut ab omnibus cognoscatur. Nam cum per scripturam suam praecipiat, dicens: *Laudet te alienus, & non os tuum;* quomodo facit ipse, quod prohibet? Sed si virtutes suas omnipotens Deus taceret, cum nullus agnosceret: si eum nullus agnosceret, nullus amaret: si nullus amaret, nullus ad vitam rediret. Unde & per Psalmistam de eo dicitur: *Virtutem operum suorum annuntiabit populo suo, ut det illis hereditatem gentium.* Virtutes ergo suas annuntiat, non ut laudibus suis ipse proficiat, sed ut hi qui hunc ex sua laude cognoverint, ad perpetuam hereditatem veniant. Iusti itaque atque perfecti non solum cum vituperationis suae verba reprehendunt, sed etiam cum virtutes quas habent, infirmis loquuntur, reprehensibiles non sunt; quia per suam vitam quam referunt, aliorum animas ad vitam quaerunt. De quibus tamen sciendum est, quia nunquam bona sua detegunt, nisi eos, ut dixi, aut proximorum utilitas, aut certe nimia necessitas cogat. Unde Paulus Apostolus cum virtutes suas Corinthiis enumerasset, adjunxit: *Factus sum insipiens, vos me coegit.* Fit vero aliquando, ut necessitate compulsi, in bonis quae de se referunt, non aliorum utilitatem, sed suam requirant, sicut beatus Job facta sua enumerat, dicens: *Oculus fui caco, & pes claudus, pater eram pauperum, & causam quam nesciebam, diligentissime investigabam.* Et multa alia quae saepe egisse se commemorat. Sed quia in vulnere doloris positus, ab amicis increpantibus ipse impie egisse, & violentus proximis, atque oppressor pauperum fuisse dicebatur, vir sanctus inter flagella Dei & humanae increpationis verba deprehensus, mentem suam graviter concuti, atque ad desperationis foveam conspexit impelli; qui jam jamque cadere poterat, nisi ad memoriam sua bene acta revocasset, ut ad spem animus reduceretur, ne oppressus verbis & vulneribus in desperatione periret. Quod ergo bona sua enumerat, non innotescere aliis quasi ex laude desiderat, sed ad spem animi reformat. Iusti itaque sicut sine arrogantia loquuntur aliquando bona quae agunt, ita sine zelo privatae gloriae detrahentium sibi linguas redarguunt, quia noxia loquuntur. Cum vero lingua derogantium corrigi nequeunt, aequanimiter sunt per omnia toleranda. Nec obtrektoris sermo timendus est, ne dum vituperatio perverforum metuitur, recti operis via deferatur. Unde nunc Ezechieli propheta dicitur: *[Sermones eorum ne metuas: quia increduli & subversores sunt tecum.]* Minus autem mali essent, si hi qui sunt increduli, subversores minimè fuissent. Quia enim ipsi vel caelestis regni praemia, vel gehennae esse supplicia non credunt, in suis pravitatibus dimissi, a fide & opere etiam alios subvertunt, ut regnum quod ipsi appetere non volunt, nec alter assequatur. Hi namque cum teneriores quosdam bona incipere, mala jam devitare cognoverint, modo irridendo quod in caelis promittitur, modo despiciendo quod Deus omnipotens de inferni suppliciiis minatur, modo laudando bona temporalia, & delectationes praesentis saeculi callida persuasionem pollicendo, defectum mentes innocentium, eorumque itinera pervertunt. Gaudent, si quos potuerint a vita revocare, ad mortem trahere: latantur in pravitatibus suis, exultant & in alienis. His nimirum poena sua non sufficit, qui agunt ne soli moriantur. At si fortasse iustum quempiam tanta jam virtutis inveniunt, ut ei loqui contraria non praesumant, quia subversores esse non possunt, statim scorpiones fiunt. Scorpio enim palando incedit, sed caudam ferit: nec mordet a facie, sed a posterioribus nocet. Scorpio ergo sunt omnes blandi & malitiosi, qui bonis quidem in faciem non resistunt, sed mox ut recesserint derogant: alios quos valuerint, inflammant: quaeque possunt noxia immittunt, mortifera inferre

17ai. 3. b

17ai. 3. b

Matt. 11.

Luc. 7. d

3. Ioan. 8

2. Cor. 10. e

2. Cor. 11. f

Prov. 27. a

Psal. 110. a

2. Cor. 11. d

Iob. 29. e

al. se pie

egisse com.

Ruper. 10

Apoc. 6. 9.

occulte non desinant. Scorpiones ergo sunt, qui blandi & innoxij in facie videntur, sed post dorsum portant unde venenum fundant. Qui enim in occulto feriunt, quasi mortem latenter trahunt. Unde etiam per Psalmistam dicitur: *Circumdederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis.* Apes enim in ore mel habent, in aculeo caudæ vulneros. Et omnes qui lingua blandiuntur, sed latenter ex malitia feriunt, apes sunt: quia loquendo dulcedinem mellis proponunt, sed oculis feriendo vulneris inferunt. Ita verò facientes exardescunt sicut ignis in spinis: quia per flammam detrahentium non iustorum vita comburitur, sed si quæ in eis esse poterant peccatorum spine concremantur. Dicatur ergo: *Increduli & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.* Increduli scilicet Deo, subversores verò infirmantibus proximis, scorpiones autem etiam fortibus & robustis. Quibus etsi in faciem contradicere non praesumunt, ex occulto tamen vulnus derogationis inferunt. Increduli quippe simul & subversores & scorpiones sunt: quia & audita ea quæ Dei sunt, non credunt, & eos quos prævalent, à bonis moribus subvertunt, & quos inflatere non valent, occultis machinationibus feriunt. Quia in re hoc quoque notandum est: quia cum Propheta dicitur: *Increduli & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.* nobis consolationis medicamentum profertur, quos saepe tædet vivere, dum nolumus cum malis habitare. Queritur etenim cur non omnes boni sunt; qui nobiscum vivunt. Mala proximorum ferre nolumus, omnes sanctos jam debere esse decernimus, dum esse nolumus quod ex proximis portemus. Sed hac in re luce clariùs patet, dum malos portare renuimus, quàm multum adhuc ipsi de bono minus habeamus. Neque enim perfectè bonus est, nisi qui fuerit & cum malis bonus. Hinc beatus Job de semetipso asserit, dicens: *Frater sui draconum, & socius struchionum.* Hinc Paulus Apostolus discipulis dicit: *In medio nationis prava & perverse, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.* Hinc Petrus gregis Domini pastor dicit: *Insuper Lot oppressum a nefandorum injuria, conversatione eripuit. Aspectu enim & auditu iustus erat, habitans apud eos qui de die in diem animam iustis iniquis operibus cruciabant. Saepè verò cum de vita proximorum queritur, mutare locum conamur, secretum vitæ remotioris eligere, videlicet ignorantes quia si desit spiritus, non adjavat locus. Idem enim Lot de quo loquimur, in Sodomis sanctus extitit, in monte peccavit. Quia autem loca mentem non muniunt, ipse humani generis primus testatur parens, qui & in paradiso cecidit. Sed minus sunt omnia quæ loquimur ex terra. Nam si locus salvare potuisset, satan de caelo non caderet. Unde Psalmista ubiq; in hoc mundo tentationes esse conspicit, quæ sit locum quo fugeret, sed sine Deo invenire non potuit munim. Ex qua re & ipsum sibi locum fieri petuit, propter quem locum quæsit dicens: *Esto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum, ut salvum me facias.* Tolerandi ergo ubique sunt proximi: quia Abel fieri non valet, quem Cain malitia non exerceat. Unum verò est pro quo vitari societas debet malorum, ne si fortasse corrigi non valent, ad imitationem trahant: & cum ipsi à sua malitia non mutantur, eos qui sibi conjuncti fuerint, pervertant. Unde Paulus ait: *Corrumpunt bonos mores colloqui a mala.* Et sicut per Salomonem dicitur: *Noli esse amicus homini iracundo, nec ambules cum viro furioso, ne forte discas semitas ejus, & firmas scandalum animæ tuæ.* Sicut ergo perfecti viti perverfos proximos non debent fugere, quia & eos saepe ad rectitudinem trahunt, & ipsi ad pervertitatem nunquam trahuntur: ita infirmi quique societatem declinare debent pravorum, ne mala quæ frequenter aspiciunt, & corrigere non valent, dele-*

antentur imitari. Sic enim verba proximorum audiendo quotidie fumimus in mente, sicut flando atque respirando aërem trahimus corpore. Et sicut malus aë; assiduo flatu tractus inficit corpus, ita perversa locutio assidue audita, infirmantium inficit animum, ut tabescat delectatione pravi operis, & assidui iniquitate sermonis. Sequitur: *[Verba eorum ne timeas, & vulnus eorum ne formides: quia domus exasperans est.]* Ideo boni timendi sunt ne offendantur, ne forte per eos ille provocetur ad iram; qui eorum corda semper inhabitat. Nam sicut superius dictum est, si malos offendimus, timere minimè debemus: quoniam illis nostra actio displicet, quibus nec iustitia creatoris placet. Quid ergo timendum est, si nobis ingrati sunt, qui Deo amabiles non sunt? Unde rectè nunc dicitur: *[Verba eorum ne timeas, & vulnus eorum ne formides: quia domus exasperans est.]* Ac si aperte diceretur: Timendi essent, nisi me in suis actibus exasperarent. De quibus adhuc subditur: *[Loqueris ergo verba mea ad eos, si ferè audiant, & quiescant: quia iracundiores sunt.]* Omnis qui peccat, quid aliud quàm conditoris sui in se iracundiam irritat? Et scimus quia quoties actu, quoties verbo; quoties cogitatione delinquimus, Deum contra nos toties irritamus. Sed tamen sustinet, & clementer expectat: per se patientiam, per prædicatores autem suos verbum nobis exhortationis prærogat. Omnis autem qui recta prædicat, si auditur, iram irritati creatoris super prævaricatorem populum placat. Unde necesse est, ut ipse non debeat agere malum, quod solet in populo furorem conditoris sui irritare. Propter quod etiam subditur: *[Tu autem fili hominis audi quacumque loquor ad te, & noli esse exasperans, sicut domus exasperatrix est.]* Id est, mala quæ fieri conspicis, ipse non facias: ne hoc quod prohibere niteris, ipse committas. Omnis enim prædicator intenta semper debet mente pensare, ne qui missus est lapsos erigere, ipse in pravitate operis cum lapsis cadat, & Pauli hinc sententia feriat dicentis: *In quo alterius judicas, respice in teipsum, ne tu quoque lapsus cadas.* Unde Balaam Dei spiritu repletus ad loquendum, sed tamen in carnalem vitam suo spiritu detentus, de semetipso loquitur, dicens: *Dixit auditor sermonum Dei, qui novit doctrinam Altissimi, & visiones omnipotentis videt, qui cadens apertos habet oculos.* Cadens apertos oculos habuit, qui rectum quod diceret, vidit, sed rectè vivere contempsit. Cadens videlicet in perverso opere, & apertos habens oculos in sancta prædicatione. Est tamen aliud quod possit intelligi, cur beatus Ezechiel qui ad prædicationem mittitur, esse exasperans prohibetur. Nisi enim ad loquenda verba cum mitebatur, obediret, omnipotentem Dominum sicut populus de perverso opere, sic Propheta de suo silentio exasperasset. Nam sicut mali ideo Deum exasperant, quia loquuntur vel faciunt mala; ita nonnunquam boni exasperant, quia reticent bona. Illis itaque culpa est perversa agere, istis recta reticere. In hoc ergo cum malis etiam boni simul Deum exasperant quia cum perverse non increpant, eis per suum silentium proficiendi licentiam præstant. Sequitur: *[Aperi os tuum, & comede quacumque do tibi.]* Aperimus os nostrum, cum recta loquimur; & comedimus quæ à Deo accipimus, quia & tribuitur & augetur in nostris sensibus cibus vitæ, cum prædicare cœperimus. Unde Propheta alius dicit: *Os meum aperis, & atraxi spiritum.* Non enim spiritum attraheret, nisi os aperiret: quia nisi ad prædicandum proximis se impenderet, spiritualis doctrinæ in eo gratia non crevillet. Sequitur: *[Et vidi, & ecce manus missa ad me, in qua erat involutus liber: & expandit illum coram me, qui erat scriptus intus & foris.]* Sicut per Prophetam prædicatorum ordo, sic per librum quem accepit, scripturæ sacræ paginae

Psal. 117. Eucher. spir. spir. c. 5.

1. Cor. 13. d. Philip. 2. d.

2. Pet. 2. d.

Gen. 13. d. 1700. p. 5. c. 320 Gen. 3. d.

Psal. 30. d. 7. q. 1. c. ad veritas.

Greg. lib. 9. epist. 39. 1. Cor. 15.

Prov. 22. d.

* al. misere-

Rom. 2. d.

Num. 24. d.

Psal. 118.

designantur. Liber autem involutus, est scripturae sacrae eloquium obscurum, quod profunditate sententiarum involvitur, ut non facile sensu omnium penetraretur. Sed coram Propheta liber expanditur; quia coram praedicatoribus sacri eloquii obscuritas aperitur. Involutum librum manus Dei porrexit, quum Salvator dicebat: *Simile factum est regnum calorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, & super seminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cum autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania, & reliqua: quae charitas vestra etiam me reticente reminiscitur. Sed librum quem involutum ostenderat, expandit, cum hoc quod per aenigmata loquebatur, exposuit dicens: *Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Ager autem est mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regni: zizania autem filii sunt nequam. Inimicus autem qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero, consummatio saeculi, messores autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione saeculi. Involutus itaque liber expanditur, quando hoc quod obscure prolatum fuerat, per latitudinem intellectus aperitur. Hunc involutum librum Veritas expandit, quando in discipulis egit quod scriptum est: *Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent scripturas. De quo adhuc libro subditur: [Qui erat scriptus intus & foris.]* Liber enim sacri eloquii intus scriptus est per allegoriam, foris per historiam. Intus per spiritalem intellectum, foris autem per sensum litterae simplicem, adhuc infirmantibus congruentem. Intus, quia invisibilia promittit: foris, quia visibilia praecceptorum suorum rectitudine disponit. Intus, quia caelestia pollicetur: foris autem, quia terrena contemptibilia qualiter sint, vel in usu habenda, vel ex desiderio fugienda, praecipit. Alia namque de secretis caelestibus loquitur, alia vero in exterioribus actionibus jubet. Et ea quidem quae foris praecipit, patent: sed illa quae de internis narrat, plenè apprehendi nequeunt. Unde scriptum est: *Extendens caelum sicut pellem, qui regis aquis superiora ejus. Quid enim caeli nomine nisi sacra scriptura signatur? De qua nobis & sol sapientiae, & luna scientiae, & ex antiquis patribus stellae exemplorum atque virtutum lucent. Quod sicut pellis extenditur; quia per scriptores suos carnis lingua formatum, ante oculos nostros per verba doctorum exponendo displicatur. Quid vero aquarum nomine, nisi sanctissimi Angelorum signantur chori? De quibus scriptum est: *Et aqua quae super caelos sunt, laudent nomen Domini.* Hujus ergo caeli superiora Dominus aquis regit, quia alta sacri eloquii, id est, ea quae de natura divinitatis, vel de aeternis gaudiis narrat, nobis adhuc nescientibus, solis Angelis in secreto sunt cognita. Caelum ergo hoc & coram nobis extenditur, & tamen aquis superiora ejus continguntur; quia & quaedam sacri eloquii jam nobis per apertionem spiritus patent, & quaedam quae solis Angelis possunt esse manifesta, nobis adhuc servantur occulta. De quibus tamen occultis jam partem per spiritalem intelligentiam sentimus, jam sancti Spiritus pignus accepimus; quia haec & plenè necdum cognovimus, & tamen medullitus amamus, & in multis spiritualibus sensibus, quos jam cognovimus, veritatis pabulo pascimur. Dicat ergo: *[Qui erat scriptus intus & foris.]* quia in sacro eloquio & dictis occultioribus atque sublimioribus satiantur fortes, & praecceptis apertioribus nos parvuli nutrimur. Unde scriptum est: *Montes excelsi cervois, petra refugium herinacis.* Habeant enim montes intelligentiae, qui jam contemplationis saltus dare noverrunt. Sed petra sit refugium herinacis: quia nos parvuli & peccatorum nostrorum spinis cooperiti, etsi intelligere alta non possumus, in petrae nostrae re-***

A fugium, id est, in Christi fide salvamur. Unde & quibusdam dicitur: *Nihil me judicavi scire inter vos nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum.* Ac si diceret: Quia vos capere divinitatis ejus mysteria non posse pensavi, sola vobis humanitatis ejus infirma locutus sum. Sequitur: *[Et scripta erant in eo lamentationes, carmen, & va.]* Carmen aliquando in bono, aliquando vero in malo accipi debum non est: quia & laetum carmen, & lugubre carmen dici-
re possumus. Sed nos scripturae sacrae usum sequentes, quae pene semper carmen ponere in prosperis solet, hoc in loco pro bona parte dictum carmen accipimus. Nam cum omnipotens Deus populum suum de mari Rubro liberasset, scriptum est: *Tunc Moyses & filii Israel cecinerunt carmen Domino.* Et cum David victoriam de hostibus fecisset, scriptum est: *Locutus est David Domino verba carminis huius.* Salomon quoque ait: *Acetum in nitro, qui cantat carmina corde pessimo.* Acetum quippe si mitatur in nitro, fervescit nitrum protinus & ebullit. Et perversa mens quando per increpationem corripitur, aut per praedicationis dulcedinem ad bona suadetur, de correptione fit deterior: & inde in murmurationis iniquitate succenditur, unde debuit ab iniquitate compesci. Per Helium quoque de ingrato ac sese desperante dicitur: *Et non dixit, Vbi est qui fecit me, qui dedit carmina in nocte? Carmen quippe in nocte, est laetitia in tribulatione. Carmen in nocte accipimus, quando in praesentibus praesentibus de futuris gaudiis consolamur. Carmen nobis in nocte ostendebat Apostolus, cum dicebat: *Spe gaudentes, in tribulatione patientes.* Carmen in nocte se David habere indicat, dicens: *Tu es mihi refugium a pressura quae circumdedit me: exultatio mea, redime me a circumdantibus me.* Qui enim circumdari se pressuris narrat, & tamen Deum sibi esse exultationem nominat, proculdubio carmen in nocte cantat. Quia igitur pene semper in bono carmen ponere scriptura sacra confuevit, ita à nobis etiam in hoc loco debet intelligi. Vae autem in scriptura sacra saepius de aeterno luctu, quam praesenti solet intelligi. Unde scriptum est: *Vae impio in malo: retributio enim manuum ejus fiet ei.* Et beatus Job loquitur, dicens: *Si impius fuero, vae mihi est: si autem iustus, non levabo caput, saturatus afflictione & miseria.* Iustus enim afflictio temporalis est. Vae ergo quod dixit, à temporali afflictione distinxit, qui & justum afflictionem, & impium vae habere perhibuit. Per semetipsam quoque Veritas dicit: *Vae mundo à scandalis, & vae vobis qui ridetis, quoniam stebitis, & vae praegnantibus & nu- rrientibus in illis diebus.* Pensandum ergo nobis est, quo modo haec tria in sacro volumine scripta sint, lamentationes, carmen, & vae. Lamentationes videlicet, quia in eo scripta est poenitentia peccatorum. Carmen vero; quia ibi praenunciantur gaudia justorum. Vae autem; quia illic expressa est damnatio reprobatorum. Ut ergo peccata punias, lege quae in hoc volumine scripta sunt lamenta: *Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.* Et rursus: *Miseri estote, & lugete: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in merorem.* Ut autem de promissione gaudij sequentis hilarescas, cognosce quae in hoc volumine scripta sunt carmina laudis aeternae: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in saeculum saeculi laudabunt te.* Et sicut per quemdam sapientem de caelesti Hierusalem dicitur: *Et lapide pretioso & mundo omnes plateae ejus stermentur, & per omnes vias ejus Alleluia cantabitur.* Hoc nobis carmen caelestis patriae nunciare cives ejus venerant, qui concorditer clamabant: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bona voluntatis.* Sed si adhuc praesenti saeculo mente inhaeres, si adhuc terrenis voluptatibus delectaris, amare non potes gaudia aeterna quae audis. Cognosce ergo*

Mat. 13.

Ibid.

Luc. 12. f

Hieron. in

Ezech. c. 1.

27 Orig. in

Ezech. hom.

1.

Ipsal. 103.

Ipsal. 149.

Ipsal. 103.

in hoc volumine vā, quod in eo scriptum est, atque ab animo per timorem expelle quod diligis, ut possis ex iudicio carmen amare quod legis. Ibi quippe sub unius damnati specie, multitudo omnis exprimitur reprobatorum, cum voce Veritatis dicitur: *Ligatis pedibus ejus ac manibus, mitte eum in tenebras exteriores; illic erit fletus & stridor dentium.* Tunc etenim reprobi in exteriores tenebras cadunt; quia nunc in interioribus sua se sponte dejecerunt, ut veritatis lumen nec credendo nec bene operando sequerentur. In quibus ligatis pedibus ac manibus mitti præcipiuntur; quia nunc dum tempus operandi atque currendi est, habere manus & pedes liberos in bona actione noluerunt. Ibi vā reprobatorum scriptum est: *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non exstinguetur.* Ibi damnatis ac re-
 pulsis dicitur: *Discedite à me maledicti in ignem æternum; qui paratus est diabolo & angelis ejus.* In hoc itaque volumine cuncta quæ ædificant, omnia quæ erudiunt, scripta continentur. Peccasti enim; & jam te pœniter illicite perpetraste, ut ad agendam pœnitentiam docearis; ibi iuvenis lamenta. Sæpe celestium gaudiorum mentem relevare desideras; ibi ad consolationem tuam invenis carmen. Sin verò & mala perpetrasti, & hæc te perpetraste non pœniter, sed cervicem mentis erigis, ad nullas pœnitentiæ lamentationes inclinatis, nulla celestium gaudiorum expectatione corrigis; velis nolis, ibi scriptum auditurus es vā: ut quem nec timor ad pœnitentiam humiliat, nec spes ad superna præmia exaltat, damnationis suæ jam nunc pœnam prospiciat, & sine excusatione in æternum supplicium cadat. Quid igitur fratres, quid agendum est miseris nobis, nisi ut evigilemus ad hujus verba voluminis, & mala quæ nos egisse meminimus, fletibus puniamus, ut per lamenta pœnitentiæ perveniamus ad carmen vitæ? Ne si affligi modò pœnitendo nolumus, vā postmodum sine fine sentiamus. Nec nos nostrorum vulnerum multitudinem in desperationem deprimat: quia major est potentia medici, quam magnitudo languoris nostri. Quid est enim quod reparare ad salutem non possit, qui potuit omnia ex nihilo creare? Unigenitus quippe est omnipotentis Patri coæternus: Qui cum eo vivit & regnat in unitate Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA X.

Ezec. 11. *Fili hominis, quodcumque inveneris comede: comede volumen istud, & vadens loquere ad filios Israel. Et aperui os meum, & cibavit me volumine illo. Et dixit ad me: Fili hominis, venter tuus comedet, & viscera tua complebuntur volumine isto quod ego do tibi. Et comedi illud: & factum est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me: Fili hominis, vade ad domum Israel, & loqueris verba mea ad eos. Non enim ad populum profundi sermonis, & ignote lingue tu mitteris ad domum Israel: neque ad populos multos profundi sermonis, & ignote lingue, quorum non possis audire sermones. Et si ad illos mittereris, ipsi audirent te. Domus autem Israel nolunt audire te: quia nolunt audire me. Omnis quippe domus Israel attrita fronte est, & duro corde. Ecce dedi faciem tuam valentiorum faciebus eorum, &*

frontem tuam duriorum frontibus eorum: & ut adamantem & ut silicem dedi faciem tuam. Ne timeas eos, neque metuas à facie eorum: quia domus exasperans est. Et dixit ad me: Fili hominis, omnes sermones meos quos ego loquor ad te, assume in corde tuo, & auribus tuis audi: & vade, ingredere ad transmigrationem filiorum populi mei, & loqueris ad eos, & dices eis: Hæc dicit Dominus Deus: si forte audiant & quiescant. Et assumpsit me spiritus, & audivi post me vocem commotionis magna: Benedicta gloria Domini de loco suo, & vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram, & vocem rotarum sequentium animalia, & vocem commotionis magna. Spiritus quoque levavit me, & assumpsit me: & abij amarus in indignatione spiritus mei. Manus enim Domini erat mecum, confortans me.

Solent quidam, scripta sacri eloquii legentes, cum sublimiores ejus sententias penetrant, minora mandata quæ infirmioribus data sunt, tumentis sensu despiciere, & ea velle in alium intellectum permutare. Qui si rectè in eo alta intelligerent, mandata quoque minima despectui non haberent: quia divina præcepta sic in quibusdam loquuntur magnis, ut tamen in quibusdam congruant parvulis, qui per incrementa intelligentiæ quasi quibusdam passibus mentis crescant, atque ad majora intelligenda perveniant. Unde nunc sancto Propheta dicitur: [*Fili hominis, quodcumque inveneris comede.*] Quidquid enim in sacra scriptura invenitur, edendum est: quia & ejus parva simpliciter componunt vitam, & ejus magna subtilem ædificant intelligentiam. Sequitur: [*Comede volumen istud, & vadens loquere ad filios Israel. Et aperui os meum, & cibavit me volumine illo.*] Scriptura sacra cibus noster & potus est. Unde etiam Dominus per Prophetam alium minatur: *Mittam famem in terram, non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini.* Qui ergo subtracto suo eloquio, fame ac siti nos dicit atteri; quia ejus verba & cibus noster & potus sint demonstrat. Sed notandum, quòd aliquando cibus, aliquando potus sunt. In rebus enim obscurioribus quæ intelligi nequeunt nisi exponantur, scriptura sacra cibus est: quia quidquid exponitur ut intelligatur, quasi mandatur ut glutiat. In rebus verò apertioribus potus est. Potum enim non mandendo glutimus. Apertiora ergo mandata bibimus; quia etiam non exposita intelligere valemus. Pro eo autem quòd multa Ezechiel propheta obscura atque perplexa auditurus erat, nequaquam ei de sacro volumine dicitur, bibe, sed comede. Ac si apertè diceretur: Pertracta & intellige, id est, prius mande, & tunc degluti. Sed in verbis sacri eloquii iste debet studij nostri ordo servari, ut hæc ideo cognoscamus, quatenus de iniquitate nostra compuncti, cognoscentes mala quæ fecimus, vitemus ne alia faciamus. Et cum jam ex magno usu lacrymarum, de peccatorum remissione cœperit esse fiducia, per verba Dei quæ intelligimus, ad vitam quoque & alios trahamus. Ad hoc enim intelligenda sunt, ut & nobis profint, & intentione spiritali aliis conferantur. Unde bene nunc dicitur: [*Comede volumen istud, & vadens loquere ad filios Israel.*] Ac si ei de sacro cibo diceretur: Comede & pascere: saturare & eructa: accipere & spargere: confortare & labora. Et notandum quòd